

SOBOTA 18. ČERVENA A NEDELE 19. ČERVENA 2011

Dvanáct soundtracků ročně Do Prahy přijíždí legendární italský skladatel Ennio Morricone, autor hudby k filmu Tenkrát na Západě

PAVEL KLUSÁK zkušebna | strana 30

LIDOVÉ NOVINY

Kresba Leia Geislerová

Restaurace podle Dobeše

Slováci zvládli otestovat 763 škol a 61 tisíc žáků v přepočtu za 10 456 028 korun, tedy za dvacetinu českých nákladů

Státní maturity skončily po technické stránce úspěšně. Jediný viditelný spor se vede o správnost otázek. Jenže zúžení trablů českého školství na srovnávací zkoušky zakrývá podstatnější věci: s Josefem Dobešem přišla na ministerstvo ichá restaurace starých poměrů. A to dřív, než se mohly výsledky nedávných reforem jakkoli projevit.

PETR KAMBERSKÝ
IVANA KOTTASOVÁ

Josef Dobeš mění základní, střední, vysoké i speciální školství. Aniž by s takovou vizí vyhrál volby, aniž by něco takového bylo ve vládním programovém prohlášení. Naopak – školné, které koalice schválila, vytválelo blo- cující. I proto o něm premiér Nečas mluví jako o ministroví nejzralejším na výměnu.

Irážka kultur, střet civilizací

Den po své poslední maturitní zkoušce měla Dana Večerková plno práce. Především potřebovala napsat průvodní slovo c rozhlásové hře, na které se podílela. Jenže na obrazovce počítáče slova moc nepřivývala. Dana se na text nemohla soustře- dít. V hlavě jí ležela státní maturita. I když už jí měla za sebou (a přijetí na několik vy- sokých škol v kapse), nemohla problema- tickou zkoušku vyhnat z hlavy. A tak sedla

a učelala, co je podle jejího přesvědčení nejlépejší – napsala ministroví. Její kamarádi, spolunaturanti z oktávy brněnského Gymnázia Matyáše Lercha, tou dobou už seděli ve vinárně Sklipeček v Žižkově ulici. Dana jim poslala SMS. Přijde o něco později. A ať se moc neopíjí, potře- buje jejich střizlivý názor.

Podle Stanislava Zajtčka, jejich třídního profesora, se něco podobného dalo od Dany čekat. Když o své, dnes už bývalé, studentce mluví, z jeho hlasu je cítit radost, že měla k takovému kroku odvahu.

„Já jsem se nikdy před studenty netajil tím, že jestli mám nějaké trauma z mládí, pak je to onen tichý, všeobecný souhlas v době normalizace. Ze není horšího pocitu než s něčím nesouhlasit, a mlčet.“ říká profesor. „Ze člověk musí projevít svůj ná- zor. A Dana na to vždycky hodně slyšela.“ Zajtček učí na Gymnázium Matyáše Ler- cha češtinu a latinu. Dana Večerková ho zdraví „salve magister“, on jí odpovídá „salve puella“. Sama za ním přišla hned v pondělí poté, co dopis sepsala. Poděsala Během několika dnů se k němu přidalo přes 12 000 studentů a učitelů. Aby nedo- šlo k myšlence: nejde o chronické kverulanty ani studenty, kterým náročné zkoušky zka- zily život. Spíše naopak – měli pověšinou dobré výsledky, ale úrovní zkoušky, na niž Většinou z nich by to už mohlo být jedno.

Dana Večerková není ani premiantka, ani šprtka, ani předsedkyně třídy. Normál- ní živá mladá slečna, z níž je cítit, že jí ně- kdo zkoušku dospělosti trochu ukradl.

„My jsme byli připraveni se na češtinu chystat celý rok. Místo toho jsme se učili

Za tři čtvrtě miliardy korun jsme se dozvěděli to, co všichni věděli dávno: na mnoha odborných učilištích se dává maturitní vysvědčení zadarmo

dva dny.“ Minimální úsilí není na výsledcích vůbec vidět.

Podle zástupce ředitele na Danině gym- názium letos nikdo u maturit „nerupnul“. Čtyřka taky žádná nebyla. Čtyřka, který jen tak tak prošel ve školní maturitě z češ- tině, měl u státní maturitě za jedna.

Do Prahy Dana přijela v batikovaném tričku a s batůžkem na zádech – v něm měla notebook a pečlivě srovnaný šanon s desítkami složek dokumentů k případu. Když mluví, říká „pan ministr“ nebo „ministr Dobeš“. Když Dobeš zmíní ji, zo- viálně se zasměje. „Já jí říkám Večerková, když my jsme ta věvěčka.“

V pohodlí sněmovní kavárny o ní mluví jako o hloupé holce, téměř v žoldu podniká- telů, kteří se cítí poškozeni tím, že jsou stát- ní frontaci se ukázal ještě podivněji: vy- bouřil a zbaběle prchnul z boje.

Tu scénku viděl málokdo. Osmého čer- venca v půl páté se na CT24 diskutovalo právě

o státních maturitách. Ministr školství byl na telefonu a kritiku odmítl. Když se re- daktor zeptal na konkrétní věc, kterou ně- kteří odborníci označili za spornou, Dobeš řekl, že neslyší, a z telefonu se vzápětí ozvalo jen pípání. Když mu reportéři volali zpět, už telefon nezvedl.

Jako argument proti Daně Večerkové po- užívá jen tvrzení, že si na lehkost nemá co stěžovat, protože sama skládala lehké verze maturit. Což už není politické klíčování, ale obyčejné lhaní.

Dana psala maturitu lehkou i těžkou a na lehkost maturit si v otevřeném dopise vů- bec nestěžuje.

„Já jsem si to přečetl a hned jsem volal na tiskové oddělení, že si nejsem jist, jestli nebyla jejich stránka napadnuta.“ říká lati- nik Zajtček, který si chyby všiml jako prv- jum ještě napsal elektronický dopis.

Odpověď ministerstva? „Organizace Cer- mat panu ministroví sdělila, že slečna Veče- rková si pro povinnou část maturit z české- ho jazyka a literatury vybrala základní, tedy lehké část státní maturit. Z tohoto důvodu je tvrzení ministra Josefa Dobeše v jeho reakci na, otevřený dopis“ naprosto v pořádku.“

Je to krásná metafora. Dobešův úřad ne- přízná ani lehce ověřitelnou chybu. Šéf Cer- matu nechce vysvětlit, proč jsou české ma- turitury nejméně desetkrát dražší než sloven- ské. A studenty i ředitele, kteří se velmi způ- sobně chtějí s úřady bavit, oba ignorují.

Příliš drahá spodní laťka

Státní maturita nám dala jeden jasný vzkaz. Tam, kde holičské officiny předělali na střední učiliště s maturitou a maturitní

vysvědčení dávali i žákům, kteří se v cizí zemi nedomluví ani v restauraci, už dnes jasně vědí, že se musí zásadně změnit: zlep- šit výuku, nebo se soustředit na řemeslo.

Pro špičkové školy ta informace zas tak důležitá není. „Ve státní didaktické části máme samé jedničky, pouze dvakrát dvojkou z jednotlivého předmětu. Průměr školy je tedy 1,045. A to drtivá většina studentů skládala těžší verzi zkoušek,“ chlubí se ředitel gymnázia PORG Václav Klaus.

Je tedy s maturitami spokojený, protože téměř jistě potvrdí pověst PORG jako nej- lepší školy v zemi?

„Ani náhodou. Budu dál křičet, že jde o šílené mřhání penězi poplatníky, že jde o extrémně administrativně náročnou věc, která školy, kantory a management vyslu- je.“ Je to pikantní věta – Klaus mladší je oficiálním Dobešovým poradcem.

Měly by se tedy státní maturitě zrušit? „Nikoli. Testování je potřeba. Ale mělo by být prověřováno jen minimum v čes- kém jazyce, cizím jazyce a matematice. Aby bylo jasné, že kdo má maturitu, zvlád- ne zlomek, trojčlenku, napsat dopis a do- pít se v Londýně na cestu. Do školní části zkoušky se stát nemá co plést.“

Tlouci Dobeše časovou a finanční nároč- ností po hlavě není ferové – celý projekt zdědil a mohl jej buď zastavit, nebo dotáh-nout. Zvolil druhou možnost. Celkové ná- klady na maturitu se tak vyšplhaly někam k 750 milionům korun. Za tu cenu jsme se dozvěděli, co všichni věděli už dávno: na mnoha odborných učilištích se dává matu- ritní vysvědčení zadarmo.

Pokračování na straně 22

Restaurace podle Dobeše

Dokontčeni ze strany 21

„Máme 116 škol, kde 40 procent žáků neudělá maturitu“, říká ministr Dobeš. „To je fakt drsný. Pak máme 56 škol, kde ji neudělala polovina žáků a 11 škol, kde maturitu neudělá 70 procent a více žáků.“

Jenže to je v podstatě vše, co jsme se z celé maturity dozvěděli. Ostatně, bylo to vlastně jasně předem. Pokud maturuje zhruba osmdesát procent populačního ročníku (letos 98 672 žáků), z logiky věci se nemohou vejít do jedné či dvou úrovní.

Nastavila se spodní laťka. Nemá to málo? „Ano, s tím lze souhlasit. Ale já bych to otočil, řekl bych to pozitivně: Konečně se nám podařilo, abychom měli alespoň nějaké základní srovnání. Dosud jsme jakoby skákali do výšky, ale každý si používal zcela jiný metr.“ hájí maturitu Rudolf Haňka, který je profesorem na Cambridge a v posledních letech pomáhá s reformou českých univerzit, vědy a výzkumu. „Takže já bych v tomto bodě ministři přiznal plusový: tím, že to tlačí, konečně máme alespoň nějaké výsledky a zpětnou vazbu. Musíme přestat klečet před olářem rovnosti a přiznat si, že každý umíme něco jiného: někdo brousit sklo, jiný analyzovat molekuly.“

K finanční stránce se vyjadřovat nechce. „Náklady neumím hodnotit. Ale spory o otázky jsou všude, i v Británii. Chyby jsou ovšem při otevření jedné či druhé školy.“ Profesor Haňka ví, o čem mluví. Roky byl členem rady *Midland Examining Group*, tedy sdružení škol okolo Oxfordu a Cambridge, které pořádá vlastní testy pro národní zkoušku GCSE (*General Certificate of Secondary Education*). Sdružení je celkem pět, mají podobnou metodu, ale různou náročnost.

Stálo to tedy za to? Ředitel asi nejlepší státní školy v zemi, Jiří Růžička z gymnázia Jana Keplera na pražském Pohorleci, je v odpovědi dvojnásobný.

Slováci mají o dvě pětiny maturantiů méně než my, utratili osmkrát méně. Náklady na studenta máme desetkrát vyšší.

Kam se hrabou předražené české dálnice!

„Maturita je jistě přínosem, ale byla strašně, strašně administrativně pracná. Překvapilo mne, že jsme vůbec dokázali fungovat, i když jen za cenu neslutného vypětí managementu a kantorů“, říká. „ezdím hodně po světě, a jen v Rusku mají tak málo administrativních sil jako u nás. V Anglii má škola naši velikosti kolem čtyř desítek úředníků, ve Spojených státech mezi pětadvaceti a třiceti. My máme jednu hospodářku a jednu účetní. Takže veškerou agendu musí zvládnout ředitel s kantory.“

Otázky jako hlavní téma?

Nejen studenti a ředitelé, ale třeba i občanské sdružení Eduin přišlo s rozsáhlou a podobnou kritikou státních maturit. Eduin kromě podoby otázek kritizuje i nesmyslné

Rozvolnilily se osnovy, říká ministr **Josef Dobeš**. A je velmi rád, že třetína žáků „neprošla“ - kdyby tomu bylo jinak, byl by to „veliký průvših“.

**PETR KAMBERSKÝ
IVANA KOTTASOVÁ**

LN Proti podobě státních maturit se už ohradilo přes 12 tisíc studentů i profesorů. Proč se s nimi odmítáte bavit?

Já jsem přijal za maturity osobní odpovědnost a řekl jsem, že když dojde k chybám, odstoupím. A samotného mě překvapilo, že k žádným chybám nedošlo. Zejména díky učitelům a ředitelům. To je pro mě největší argument, že odborná veřejnost stojí za mnou. Kdyby mě chtěla potopit, udělala by to. Nic takového se ale nestalo a prosto umělou záležitostí.

To byly časy! Josefu Dobešovi se stýská po dobách, kdy k maturitě chodilo pět procent populace. (Snímek z filmu Škola základ života.) FOTO ČTK

dlouhé tajení výsledků a – stejně jako úplně všichni odpůrci – organizační náročnost a předraženost. Upozorňuje také na to, že státní maturity pokulhávají i v základech, které si od nich všichni slibovali – například objektivitě. Původně se mluvilo o tom, že přísemné práce bude hodnotit více kantorů, a ne jen ten, který studenty vyučoval.

Pavel Zelený, ředitel Cermatu (státního úřadu, který má maturitu na starosti) i ministr Josef Dobeš otázky po kvalitě testů bagatelizují. „Na otázkách pracovali odborníci 15 let, v globálu je to v pořádku. Můžeme polemizovat o jedné otázce, ale s testy a jejich kvalitou je to v pořádku,“ opakuje bez ustání Dobeš. A Zelený oponenty odmítá s tím, že veřejná oponentura, „notabene dětmi“, je obyčejný populismus. Kritika je podle Dobeše i Zeleného „výsledek lobbingu velkého byznysu“.

Ondřej Štefl, který před dvaceti lety založil a přivedl na špičku již zmiňovaný PORG, se už roky věnuje testování a vybojoval na něm velmi úspěšnou firmu.

„Že by mi maturity zničily byznys? Toho se nebojím, zatím žádná škola se podle státních zkoušek nerozhoduje. Spíše si myslím, že na strachu z maturit vyděláme. Pokud třicet procent propadlo či nebylo vůbec připuštěno, půjdou příští rok přípravné testy k státní maturitě na dračku.“

maturit, při které propadla třetina žáků, řekl, že to je nepřipustné a bude-li se to opakovat, vyvodí z toho důsledky. Naostro neprošlo skoro třicet procent studentů, nebojíte se o místo?

Vůbec. Státní maturita přinesla velké pozitivum: školy nastavily vyšší laťku. Konečně je to jako dřív. Dostát se k maturitě je dřina. Jestliže nepřipuštěných studentů dosud byla dvě a půl procenta a dneska je to procent skoro deset, pak je to přesně tak, jak to má být – dostát se ke státní maturitě není samozřejmost, ale boj.

A fakt, že devatenáct a půl procenta z připuštěných studentů maturitu neudělalo, mne těší, svědčí to o její náročnosti. Pro mě by naopak byl hrozný výsledek – a já sám bych kvůli tomu rezignoval – kdyby neuspělo jen řeckéme šest a půl procent. Protože státní maturitu nás přišly na 240 milionů, bral bych to, jako že tu máme bezzubý superdrahý nástroj. To by byl strašný průvših.

LN Da vládního...

ní jste prosadil testování v pátých a devátých třídách. Je to opravdu největší problémem českého školství?

Je to jeden z jeho problémů. My nemě-

a školy nemají žádnou zpětnou vazbu. Co teď potřebujeme, je v klíčových bodech nastavit standardy a ty pak měřit. Učitelé i ředitelé musí dostat komplexní zpětnou vazbu.

Někdo tady v Praze kdysi zadal kurikulum a mnul si ruce, jak se to teď všude dělá moderně. Jenže na většině škol to nefungovalo. A my jim teď poprvé po dlouhé době poskytneme zpětnou vazbu, aby věděli, jak učí.

LN Školy ale lze měřit i jinak – lze například sledovat, jak úspěšní jsou jejich absolventi při snaze dostat se na střední nebo vysokou školu. A měřit se dá i úspěšnost absolventů na pracovním trhu.

Jenže tady někdo dvakrát propadne u maturitě a stejně je přijat bez přijímaček na vysokou školu. My jsme tady vytvořili průtokáč. My jsme zjistili, že máme sedmadvacet procent populačního ročníku na vysokých školách, zatímco země OECD

kvapením. Pro ty, kteří s jistým zděšen pozorovali, jak ministerstva místo své práce spíše prosazují do škol a školek „správné hodnoty“, byl manažerský Dot úlevou. Už nedával milionové dotace sděžením, která vyprávěla dětem „korektní pohádky o princeznách zachraňujících prince. Zastavil i pomatenou sexuální příjku, podle níž si měly děti pod dohledem Itágo pu přsedat podle toho, kdo zrov menstruuje či má poluci.

Vypádlalo to, že na úřad přišel naslouchat jíci manažer a personalista s cítem pro li. Ani jedno se, bohužel, nepotvrdilo.

Ministr se zcela soustředil na maturitě a chystá další testování – v pátých a devátých třídách. Nic jiného jsme od něj zatím neslyšeli. (S jednou zásadní výjimkou jeho Věci veřejné hned po volbách prosadily citelné zvýšení učitelských platů).

Úkolem personalisty je najít správné lidi na správné posty – právě za tohle berou headhunteri peníze. Dobeš za rok vystřídal čtyři náměstky a čtyři šéfy kabinetu.

Po školním, respektive odloženém školním, se kterým šly všechny tři vládní strany do voleb a které má vláda v programu věm prohlášení, protože by – díky půjkám – mělo pomoci zejména chudším talentům bez obtíží vystudovat, není zatím ani vidu, ani slechu. Nezbytná reforma umí verzat, na níž dělají špičkové týmy už o časů premiéra Mirka Topolánka, není an roce rozhodl, že se začne zas od začátku (viz rozhovor „a Dobešem „personalistou“ zveteřněně soukromě e-maily z úřadu ministr také mnoho netěkl.

Velké otázky se vznašejí i nad Dobešem „psychoologem“ a Dobešem „personalistou“. Zveteřněně soukromě e-maily z úřadu naznačují, že někteří podřízení jsou k naslouchavému psychologovi extrémně nelogičtí. Tak, jak zatím k nikomu nebyli. Dobrá, možná usporj a čištění vzbudilo v pohodlných úředních pocit ohrožení.

Jenže... Ukolem personalisty je najít správné lidi na správné posty – právě za tohle berou headhunteri od svých klientů veliké peníze. Personalista Dobeš za necelý rok vystřídal tři klíčové náměstky a čtyři šéfy svého kabinetu...

Místo viditelných změn zatím vidíme jen mětení. A arroganci vůči studentům, kterým jde jen o „dobrou věc“ – jelikož už mají po škole, žádnou výhodu pro sebe si vyboxovat nemohou.

Ivana Kottasová je novinářka

Konečně to ve školách zas je jako dřív

nili bariéry, přijímačky, závěrečné testy. A dnes na vysoké školy nastupuje kolem pětadesáti procent populačního ročníku. Počet přijatých na vysokou školu tedy nevyovídá o kvalitě prakticky nic.

LN Reforma terciárního vzdělávání v současné době stojí. Proč?

Vysokoškolský zákon je v parlamentě od února, ve sněmovně prošel třemi čteními. Já jsem došel k názoru, že to není dobré. Různé vlivné skupiny to posunuly a pokroutily úplně jinak a dnes máme věcný zákon úplně jinde, než kde byl ten předložený. Já říkám, v klidu, není problém, mým námětkem pro vědu a vysoké školství je uznávaný profesor Wilhelm, s jeho autoritou já si troufnu začít znova od nuly.

Někam jsme se sice od února dostali, ale teď to smažeme a znovu si vydefinujeme kořeny a červené linie a dáme za úkol ministerským úředníkům, at na těch bodech, na kterých se shodneme, začnou pracovat. Pak se v řtinu sejdeme a tekneme si, iaký ie všle-

LN Reforma terciárního vzdělávání v současné době stojí. Proč?

Vysokoškolský zákon je v parlamentě od února, ve sněmovně prošel třemi čteními. Já jsem došel k názoru, že to není dobré. Různé vlivné skupiny to posunuly a pokroutily úplně jinak a dnes máme věcný zákon úplně jinde, než kde byl ten předložený. Já říkám, v klidu, není problém, mým námětkem pro vědu a vysoké školství je uznávaný profesor Wilhelm, s jeho autoritou já si troufnu začít znova od nuly.

Jenže tady někdo dvakrát propadne u maturitě a stejně je přijat bez přijímaček na vysokou školu. My jsme tady vytvořili průtokáč. My jsme zjistili, že máme sedmadvacet procent populačního ročníku na vysokých školách, zatímco země OECD